

21. mezinárodní kongres historických věd Amsterdam, 22. – 28. srpna 2010

21. mezinárodní kongres historických věd, který hostila amsterodamská univerzita, se podle mého názoru zapsal v historii kongresů mezi ty úspěšné, neboť se mu v mnoha sekcích podařilo naplnit vytčené cíle: překračovat úzký rámeček národních dějin, být platformou pro uplatnění inovativních metod a přístupů a sloužit jako místo k navazování mezinárodních kontaktů. Jednání se skládalo ze tří hlavních a 20 specializovaných témat, 15 kulatých stolů a deseti joint sessionů. Kongresu se zúčastnilo asi 1500 historiků ze všech kontinentů, aktivní účast českých zástupců však byla překvapivě malá. Největším úspěchem české strany byla organizace joint sessionu nazvaného Obchod a civilizace od starověku do současnosti, na jehož přípravě se podílel Národní komitét historiků ČR spolu s Korejským národním komitétem.

Kongresy světového formátu se z logiky věci vyznačují obrovskou tematickou i časoprostorovou rozrůzněností, takže ani tentokrát nebylo v silách jedince obsáhnout všechny, byť jen ty nejdůležitější sekce, jež nastiňovaly nové směry bádání a patřily k metodicky inovativním. Celkový obraz kongresu je proto nutně torzovitý a výrazně subjektivní. Jako historik hospodářských dějin středověku jsem rozhodně nepřišel zkrátka. Podnětná byla pro mě zejména sekce nazvaná Konzumní společnost a ekonomická změna, jedno z velkých témat posledních třiceti let, mapující odlišnosti moderní spotřební společnosti od společností předindustriální éry. Diskuse se týkala široké škály témat od materiální kultury přes sociální dimenzi nakupování a vybavení domácností jako znaku konzumu až například k dostupnosti zboží v závislosti na ekonomických krizích. Příspěvky ve zmíněném „česko-korejském“ bloku se věnovaly vazbám mezi dálkovým obchodem a kulturní výměnou a pokoušely se definovat vztah mezi tržní, měnovou a politickou integrací. S hospodářskými dějinami úzce souvisela i zdánlivě marginální sekce Mezinárodní komise pro historickou metrologii nazvaná Balíky, váhy a míry od starověkých forem dopravy až po „kontejnerovou éru“. Příznivou odezvu vzbudila sekce Mezinárodní komise pro dějiny cestování a turismu, jež poskytla vedle tradičních námětů (křížové výpravy) značný prostor aktuálním problémům cikánské mobility či příčinám turistického zájmu o Tibet.

Za zásadní lze podle mého názoru označit obě jednání Mezinárodní komise pro dějiny a teorii historiografie, jež se těšily mimořádnému zájmu odborné veřejnosti. V první sekci uvedeném referátem Georga Iggerse šlo o srovnání vlivu marxismu v západní a východní Evropě, ve Středomoří a Latinské Americe. Předmětem druhé sekce bylo sledování významu

historie pro politiku a kulturu. I zde vystoupily legendy světového dějepisce: Jürgen Kocka a Hayden White.

Příjemným osvěžením po celodenním „přednáškovém maratonu“ pro mne byly jazzové koncerty na půdě Holland History House, prokládané neformálními podvečerními rozhovory s předními světovými historiky a filmovými reportážemi studentů, zaznamenávajících nejzajímavější postřehy z průběhu každého kongresového dne (the Holland History Hunters). Vystoupil zde mimo jiné Roger Chartier, legendární historik školy Annales, který mluvil o dějinách čtení a o vztahu mezi historickým románem a odbornou historickou literaturou. Jürgen Kocka uvažoval nad tím, zda mají národní dějiny ještě nějaké místo v dnešním globalizovaném světě a jaké jsou možnosti jejich prezentace na příkladu nové expozice Německého historického muzea v Berlíně. Potřeba historie pro veřejnost je dnes podle Kocky ještě větší než před 20-30 lety. Moderní historické muzeum má podle jeho názoru usilovat o nadnárodní přístup, má být schopné změny, má vyvolávat otázky, nemá se však soustředit jen na kontroverzní témata. Jestliže je historiografie formou psaní příběhů, lze ji považovat za akademickou disciplínu? A pokud nejde o psaní příběhů, pro koho je určena? Na tyto otázky se pokoušel odpovědět Hayden White, autor známé Metahistorie. Také v dalších večerech byla nastolena řada zajímavých a velmi různorodých témat od Fukuyamova konceptu konce dějin po 20 letech až třeba k dějinám stravy. Celkem se na nich vystříдалo asi 20 hostů, mezi nimiž pochopitelně převládali historikové a žurnalisté hostitelské země.

Souběžně s kongresem probíhalo zasedání Mezinárodní komise pro diplomatiku, jež nabídlo řadu zajímavých, převážně mediévistických témat. Konalo se v impozantní budově De Bazel, postavené v letech 1919-1926 ve stylu art deco pro nizozemskou obchodní společnost, kde se také odbývala recepce pořádaná pro všechny účastníky kongresu. Za vzornou přípravu tak náročné akce patří všem organizátorům můj upřímný dík a poděkování.

Roman Zaoral